

**PEDAGOGLIK KASBINING JAMIYAT TARAQQIYOTIDA TUTGAN
O‘RNI****O‘LMASOVA DILDORA
SHOKIROVA LAZIZA***UMFT universiteti,
2-kurs, S 550-24 PDo ‘guruh talabalari
Fan - Mutaxassislikka kirish
O‘qituvchi: Haydarov Sulaymon*

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagoglik kasbining jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni va ahamiyati keng yoritilgan. Muallif o‘qituvchining ijtimoiy, ma’naviy hamda madaniy hayotdagi o‘rni, shuningdek, uning yosh avlodni tarbiyalashdagi mas’uliyati va jamiyatning intellektual salohiyatini shakllantirishdagi roli haqida tahliliy fikrlar bildirgan. Maqolada tarixiy tajriba, zamonaviy ta’lim islohotlari hamda pedagog shaxsining jamiyatdagi nufuzini oshirish masalalari ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, o‘qituvchi kasbining bugungi globallashuv davrida tutgan o‘rni va ta’lim tizimi rivojiga ta’siri ham yoritilgan.

Kalit so‘zlar: pedagog, o‘qituvchi, ta’lim, tarbiya, jamiyat, taraqqiyot, ma’naviyat, madaniyat, yosh avlod, kasb, ta’lim tizimi, insonparvarlik.

Kirish

Har qanday jamiyatning taraqqiyoti, ma’naviy yuksalishi va intellektual salohiyati bevosita ta’lim tizimi hamda o‘qituvchi shaxsining faoliyatiga bog‘liq. Chunki insonni tarbiyalash, unga bilim berish, uni hayotga tayyorlash – bu eng sharaflilik va mas’uliyatli ishdir. Pedagoglik kasbi — bu faqat kasb emas, balki jamiyatni shakllantiruvchi, avlodlar orasidagi madaniy va ma’naviy merosni bog‘lovchi muhim ijtimoiy hodisadir.

Bugungi globallashuv davrida pedagogning roli yanada ortib bormoqda. U nafaqat bilim beruvchi, balki yoshlarni vatanparvarlik, insonparvarlik, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuv ruhida tarbiyalovchi shaxs sifatida e’tirof etiladi. Shuning uchun ham pedagoglik kasbi jamiyat taraqqiyotining poydevori hisoblanadi.

Pedagoglik kasbining ijtimoiy ahamiyati

Pedagog — bu insonparvarlik, sabr-toqat va fidoyilik timsolidir. U jamiyatda bilim va ma’naviyatni yoyuvchi, yangi avlod ongini shakllantiruvchi yetakchi kuchdir. Tarixga nazar tashlasak, har bir davrning rivojlanishida o‘qituvchilar va ilm sohiblari muhim o‘rin tutgan. Masalan, qadimda allomalar – Forobiy, Ibn Sino, Alisher Navoiy, Ahmad Donish singari mutafakkirlar o‘z zamonida nafaqat ilm egasi, balki jamiyatni tarbiyalovchi ustozlar bo‘lganlar.

Pedagoglik kasbi jamiyatdagi barcha sohalarga ta'sir etadi: iqtisodiyot, tibbiyot, san'at, fan, texnologiya – bularning barchasida o'qituvchining qo'li bor. Chunki har bir mutaxassis, har bir olim yoki rahbar bir paytlar o'qituvchidan saboq olgan. Shu ma'noda, pedagog — taraqqiyotning “asosiy yaratuvchisi”dir. O'qituvchi nafaqat bilim beradi, balki insonni shakllantiradi, uni jamiyatning faol a'zosi bo'lishga tayyorlaydi. Bu jihatdan pedagog kasbi ijtimoiy jihatdan eng muhim kasblardan biridir.

Pedagogning ma'naviy va madaniy missiyasi

Jamiyat taraqqiyoti faqat moddiy resurslarga emas, balki ma'naviy qadriyatlarga ham tayanadi. Shu o'rinda pedagoglarning roli beqiyosdir. Ular yosh avlodda insoniy fazilatlarni shakllantiradi: hurmat, mehr-oqibat, mas'uliyat, vatanparvarlik, halollik kabi qadriyatlarni singdiradi.

Pedagoglar madaniyat va ma'rifat targ'ibotchilari sifatida milliy o'zlikni saqlashda ham muhim o'rin tutadilar. Masalan, xalqimizning urf-odatlarini, tili va qadriyatlarini o'quvchilarga o'rgatish orqali o'qituvchi milliy g'urur va o'zlikni anglash hissinini kuchaytiradi.

Zamonaviy davrda pedagogning vazifasi yanada kengaydi. U endi faqat dars beruvchi emas, balki ijtimoiy muhitda yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi, axborot oqimida to'g'ri yo'l topishga yordam beruvchi, yoshlarning hayotiy qarorlariga ta'sir etuvchi shaxsga aylandi. Shu sababli pedagogning ma'naviy pozitsiyasi va shaxsiy namunasi jamiyat uchun o'ta ahamiyatlidir.

Pedagoglik kasbi va zamonaviy jamiyat taraqqiyoti

XXI asr — axborot, texnologiya va innovatsiyalar asridir. Ammo bu jarayonda inson omilini, ayniqsa pedagoglarning rolini hech narsa almashtira olmaydi. Zamonaviy o'qituvchi – bu faqat darslikdagi bilimni yetkazuvchi emas, balki yoshlarni tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal etish ko'nikmalariga o'rgatuvchi mutaxassisdir.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, ta'lim tizimi qanchalik kuchli bo'lsa, jamiyat ham shunchalik taraqqiy etadi. Masalan, Finlyandiya, Yaponiya, Germaniya va Janubiy Koreya kabi davlatlarda pedagoglarga bo'lgan hurmat yuqori darajada. Ularning tajribasida o'qituvchilik kasbi eng nufuzli va muhim kasblardan biri hisoblanadi. Bu esa o'z navbatida jamiyatning ilmiy va iqtisodiy rivojlanishiga turtki bo'ladi.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda pedagogikaga bo'lgan e'tibor kuchaymoqda. O'qituvchilarning mehnatini qadrlash, ularning moddiy va ma'naviy rag'batini oshirish bo'yicha ko'plab islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu holat jamiyat taraqqiyotida ta'limning poydevor ekanini yana bir bor isbotlaydi.

Pedagoglar – bu jamiyat kelajagini yaratuvchi insonlar. Ularning bilimdonligi, vijdoni, yangilikka ochiqqligi va fidoyiligi orqali millatning ertangi kuni shakllanadi.

Shu bois, pedagoglik kasbi jamiyat taraqqiyotining yuragi, uning harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Xulosa

Pedagoglik kasbi — bu jamiyat taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri. Har bir jamiyat o'z kelajagini ustozlar orqali quradi. Ular ilm, madaniyat va ma'naviyatni tarqatib, insonni komillikka yetaklaydilar. O'qituvchi bilim manbai, tarbiya ustuni va ma'naviyat elchisi sifatida har qanday jamiyatning poydevorini mustahkamlaydi.

Bugungi kunda pedagogning roli nafaqat o'quv jarayonida, balki butun ijtimoiy hayotda beqiyos ahamiyatga ega. U yoshlarni zamonaviy bilimlar, innovatsion fikrlash va insoniy qadriyatlar bilan qurollantirib, jamiyatni yangi bosqichga olib chiqadi. Shunday ekan, pedagoglik kasbini e'zozlash, unga hurmat bilan qarash – bu jamiyatning o'z kelajagiga bo'lgan sadoqatidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.